

EEN GOED GESPREK OVER SCHOOLTIDEN

De Argumentenkaart School- en Opvangtijden is bedoeld om de discussie over nieuwe schooltijden te ondersteunen en kan worden gebruikt in bijeenkomsten met besturen, schoolleiders, leerkrachten, ouders, MR, kinderopvang en andere samenwerkingsorganisaties. Met de kaart kunnen betrokkenen met een open blik het eigen standpunt en dat van anderen verkennen. In de hier beschreven werkvormen ligt de focus op gebruik van de Argumentenkaart. Vertoning van de DVD Ouders over Schooltijden kan in veel gevallen een goede aanvulling zijn.

De keuze van een werkvorm hangt samen met:

- het doel van de discussie: is het een eerste verkenning van meningen, een verdieping van standpunten of besluitvorming?
- de doelgroep: gaat het om een homogene groep van schoolleiders, leerkrachten of ouders of zitten verschillende belanghebbenden bij elkaar?
- de setting en omvang: is het een druk bezochte ouderavond, een besloten teamvergadering of een klein collegiaal overleg?

1

DE WEEGSCHAAL: BEPAAL JE POSITIE

- Doel:** Een eerste verkenning van meningen en standpunten, openstaande vragen en gevoeligheden.
- Vorm:** In tweetallen, per tafel of individueel, met een gespreksleider.
- Stap 1:** Lees de argumenten voor en tegen van de kaart voor de eigen categorie en voor de categorie kinderen en bespreek deze.
- Stap 2:** Vink aan welke argumenten voor en tegen relevant voor de eigen situatie zijn; maak een top twee of drie van meest zwaarwegende argumenten en beoordeel dan 'hoe de weegschaal uitslaat': voor of tegen het handhaven van de huidige schooltijden?
- Stap 3:** Wissel (per categorie) plenair uit welke argumenten voor en tegen relevant en zwaarwegend zijn en peil de standpunten.
- Variant:** Laat voor- en tegenstanders in de ruimte bij elkaar zitten en geef ook een plek aan twijfelaars. De gespreksleider vraagt afwisselend voor- en tegenstanders naar hun motieven en afwegingen. Deelnemers kunnen van groep wisselen, de gespreksleider vraagt dan naar hun motivatie. De groep twijfelaars wordt na afloop gevraagd een (voorlopig) standpunt in te nemen.
- Stap 4:** Rond af met een conclusie over de voorlopige eindstand en geef aan hoe de discussie over andere schooltijden verder zal gaan.
- Geschied voor:** Kleine homogene en heterogene groepen.

2

DE WEEGSCHAAL: VERPLAATS JE IN DE ANDER

(variant op werkvorm 1)

- Doel:** Deelnemers verplaatsen zich in de belangen van kinderen en in de argumenten van andere partijen en wegen dat mee bij hun eigen oordeel. Bijvoorbeeld: schoolleiders verdiepen zich in argumenten van ouders; ouders in die van leerkrachten; leerkrachten in die van de kinderopvang etc.
- Vorm:** Individueel en per categorie in kleine groepen, met een gespreksleider.
- Stap 1:** Deel de aanwezigen in naar categorie belanghebbenden en geef aan in welke groep men zich gaat verdiepen.
- Stap 2:** Lees individueel de argumenten voor en tegen van de categorie kinderen en van de toegewezen categorie. Bepaal welke argumenten wel of niet aanspreken, maak een gezamenlijke top twee of drie van argumenten voor en tegen en bereid de discussie met de anderen voor.
- Stap 3:** Plenair: de gespreksleider inventariseert per subgroep de top drie van argumenten in de categorie kinderen en van de toegewezen categorie (op bord of flap noteren) en begeleidt de toelichting (nog geen discussie).
- Stap 4:** Discussie en uitwisseling van beelden over elkaar. In een klein gezelschap kan iedereen meedoen, in een grote groep discussie via afgevaardigden.
- Stap 5:** Rond af met een conclusie over de voorlopige eindstand en geef aan hoe de discussie over andere schooltijden vervolgd wordt.
- Geschied voor:** Zowel kleine als grote groepen met verschillende belanghebbenden (thema-avond schooltijden, discussie in MR).

3

BE PREPARED

- Doel:** Voorbereiding op de argumenten die een belangrijke rol gaan spelen en inventarisatie van ideeën om daarop in te spelen.
- Vorm:** Plenair en in werkgroepen naar keuze.
- Stap 1:** Neem de Argumentenkaart individueel of in kleine groepjes door en bedenk welke argumenten op de locatie een belangrijke rol zullen gaan spelen.
- Stap 2:** Plenair inventariseren en een rangorde vaststellen.
- Stap 3:** Schrijf de belangrijkste argumenten op flapovers (zet er vier klaar in de ruimte). Laat deelnemers kiezen voor welke argumenten ze een strategie willen bepalen. Werk per flap uit: van wie komen die argumenten, geef concrete voorbeelden, hoe kun je aan het argument tegemoet komen, zijn er alternatieven? De actiepunten die dit oplevert worden plenair gepresenteerd.
- Stap 4:** Afronden met conclusies en formuleren van het vervolgtraject, zoals alternatieven verder uitwerken, onderzoek doen naar bepaalde argumenten, kloppen de vermoedens over weerstand?
- Geschied voor:** Organisaties waar de discussie al speelt of binnenkort gaat spelen; homogene groepen als bestuur, schoolleiders, leerkrachtenteam, MR, ouders.

4

HET LAGERHUIS

(bekend van tv)

- Doel:** Een eerste verkenning en meningsvorming; kan ook verdiepend werken, afhankelijk van de aanwezigen.
- Vorm:** Plenair, input door een expert, stoelen in rijen tegenover elkaar, geen tafels ertussen.
- Stap 1:** Stel van tevoren een aantal stellingen/gesprekspunten op die toegesneden zijn op uw situatie. Voorbeelden: Met andere schooltijden krijgen kinderen een rustiger dagritme; Nieuwe schooltijden is een kwestie van gewenning (bijvoorbeeld na vertoon van de DVD 'Ouders over schooltijden'). Nodig een expert in nieuwe schooltijden uit. Gespreksleider en expert zitten aan de kop.
- Stap 2:** Opwarming. Aanwezigen nemen een willekeurige plek in. Voorzie de zaal van Argumentenkaarten en rode en groene kaarten. Kies enkele categorieën op de kaart uit en neem enkele argumenten met de zaal door. Vraag naar herkenning en voorbeelden, vraag ook wie het ermee eens of oneens is en waarom (doe dat met de rode en groene kaarten, dat gaat sneller en maakt visueel de stand duidelijk).
- Stap 3:** Presenteer de eerste stelling aan de zaal. De expert houdt een kort pleidooi, onderbouwd met feiten en argumenten. De aanwezigen luisteren, bepalen na het pleidooi hun mening en nemen plaats in de rij voor of tegen.
- Stap 4:** De gespreksleider leidt de Lagerhuisdiscussie, deelnemers kunnen gaan staan en vragen daarmee om het woord. De gespreksleider geeft mensen het woord, deze stellen zich voor en maken een kort en krachtig statement. De expert geeft af en toe nieuwe informatie of reageert op statements. De gespreksleider rondt het onderwerp na maximaal 15 minuten af, last een korte pauze in en stapt over op een nieuw thema of nieuwe stelling.
- Stap 5:** De expert blikt terug op de discussies en geeft een slotanalyse. De gespreksleider peilt de uiteindelijke stellingname van de aanwezigen.
- Geschied voor:** Grotere groepen (minimaal 16 deelnemers). Bruikbare werkvorm voor ouderavond, thema-avond voor de gehele school, buurtbijeenkomst, gemeentelijke informatieavond, schoolleidersconferentie etc.

DVD OUDERS OVER SCHOOLTIDEN (12 MINUTEN)

De film volgt twee gezinnen met verschillende tijden (traditioneel en 5 gelijke dagenmodel) van het ontbijt tot het avondeten. Tussendoor komen de meningen van ouders, hun zorgen, dilemma's en ervaringen aan bod. Een goed instrument voor iedereen die het onderwerp 'andere schooltijden' op de agenda wil zetten en het perspectief van ouders wil belichten.

De film is te bestellen via anderetijdeninonderwijsopvang@xs4all.nl

TER INFORMATIE: DRIE MODELLEN VOOR NIEUWE SCHOOLTIDEN

In de praktijk ontstaan langzaam aan de volgende varianten:

Vijf gelijke dagenmodel

- vijf identieke schooldagen, geen vrije woensdag- en vrijdagmiddag
- aaneengesloten blok onderwijs (08.00 – 14.00/08.30 – 14.30)
- lunch met leerkrachten in de klas
- tijdstip voorschoolse opvang afhankelijk van startmoment onderwijs

Bioritmemodel

- aansluiten bij het bioritme: 10.00 – 12.00 leren en presteren, 14.30 – 16.30 repeteren
- lange middagpauze van 12.00 – 14.30: eten, rusten, sporten, allerlei activiteiten, verzorgd door kinderopvang
- leerkrachten gebruiken middagpauze voor voorbereiding, vergadering, bijscholing e.d.

7 tot 7 model

- aaneengesloten programma, afwisseling in blokken met onderwijs, sport en ontspanning
- één team van medewerkers vanuit verschillende disciplines en eenduidig pedagogisch beleid
- één loket voor ouders
- 52 weken per jaar open
- concentratie van voorzieningen in één gebouw
- bestuurlijke varianten: koepelorganisatie, holdingmodel, joint venture

MEER INFORMATIE

Voor meer informatie over het project Andere Tijden in onderwijs en opvang: Anki Duin, projectleider, anderetijdeninonderwijsopvang@xs4all.nl

ARGUMENTENKAART SCHOOL- EN OPVANGTIJDEN

Wat zijn de argumenten voor en tegen het handhaven van de huidige school- en opvangtijden* voor belanghebbenden?

voor

tegen

Kinderen

- De huidige tijden bieden kinderen de nodige regelmaat en een vast rustpunt op woensdagmiddag.
- Lange middagpauzes zijn welkome onderbrekingen, vooral voor zorgleerlingen en jonge leerlingen.
- Met de huidige tijden hebben kinderen in de onderbouw voldoende vrije tijd.
- De vaste vakanties (om de acht weken) bieden kinderen regelmatige rustpunten in het jaar.

Ouders

- Ouders hebben hun werktijden op de huidige tijden afgestemd.
- De huidige tijden bieden ouders voldoende tijd (per dag en tijdens vakanties) om hun kinderen te zien.
- De huidige tijden geven ouders een argument om niet voltijds te werken.
- Met de huidige tijden hebben ouders de keuze wel of geen gebruik te maken van kinderopvang.
- School begint om 8.30 of 8.45 uur en dat vinden ouders een fijn tijdstip.
- De (deels) gelijktijdige vakanties bieden de mogelijkheid tot vakanties met mensen in andere regio's.
- Lange vakanties bieden ouders gelegenheid met de kinderen naar het land van herkomst te gaan.

Kinderopvangorganisaties

- Op woensdag- en vrijdagmiddag is er fijn de tijd om met de kinderen iets leuks te doen.

Schoolleiders

- Veranderen van tijden levert onrust en weerstand op, dat kost schoolleiders veel tijd en moeite.
- Schoolleiders vinden makkelijk werknemers vanwege de werktijden en vakanties.
- De baten van verandering vallen toe aan ouders en kinderen; de lasten zijn voor de schoolleiders.

Leerkrachten

- De lesvrije woensdagmiddag biedt leerkrachten de gelegenheid voor bij- en nascholing.
- Leerkrachten vinden de lange en regelmatige schoolvakanties prettig.
- De huidige tijden bieden leerkrachten de lange en rustige middagpauze die ze nodig hebben.
- Leerkrachten waarderen compensatie- en verlofafspraken, die zijn nauw verwoven met de huidige tijden.

Werkgevers

- Werkgevers hebben een deel van hun arbeidscontracten ingericht op de huidige tijden.
- Werkgevers vinden de omvang van de huidige 'schooltijdbaan' prettig.
- Werkgevers hebben keuze uit een grote groep deeltijdwerkers.

Burgers

- De samenleving is volledig op de huidige tijden ingesteld, veranderen vraagt een culturomslag.
- Met de huidige tijden zijn de kosten voor kinderopvang bekend.

Kinderen

- De huidige tijden bemoeilijken brede samenwerking tussen opvang, onderwijs, vrije tijd en zorg waardoor een aanbod ontbreekt dat recht doet aan de brede ontwikkeling van het kind.
- Kinderen hebben onvoldoende rust en regelmaat door het wisselende dagprogramma en weekritme.
- De huidige tijden sluiten niet optimaal aan bij het (bio)ritme van het kind.
- De huidige tijden bieden sommige kinderen te weinig leertijd en te lange vakantieonderbrekingen.
- Voor oudere kinderen is de duur van de opvang te kort voor aantrekkelijke en uitdagende activiteiten.
- De versnippering van activiteiten gedurende de dag leidt tot veel gesleep met kinderen.
- De huidige tijden bemoeilijken de integratie van kinderen die wel en niet naar de opvang gaan.
- Wisselende begeleiding gedurende de dag is voor kinderen onrustig.
- Voor kinderen duurt de tussenschoolse opvang lang en is deze weinig uitdagend.
- De woensdagmiddag is overvol met allerlei activiteiten.

Ouders

- Schooltijden beperken ouders in hun keuze van dagen waarop ze wel of niet werken.
- Werkende ouders zijn weinig flexibel bij het bepalen van de begin- en eindtijden van hun werkdag.
- Wachtlijsten voor opvang leiden tot kwetsbare combinaties van formele en informele opvang.
- De vele activiteiten van kinderen op de vrije woensdagmiddag zijn soms belastend voor ouders.
- Ouders met meerdere kinderen hebben last van verschillen in tijden tussen de onder- en bovenbouw.
- De versnippering van de dag van het kind bemoeilijkt een goede balans tussen werk en privé.
- Het aantal vakantiedagen van werkende ouders sluit niet aan bij de duur van de schoolvakanties.

Kinderopvangorganisaties

- Op maandag, dinsdag en donderdag is er te weinig tijd voor een aantrekkelijk aanbod.
- De korte opvangduur bemoeilijkt vruchtbare samenwerking met de vrijetijdsector.
- Door de versnipperde werktijden kunnen kinderopvangorganisaties moeilijk (goed) personeel vinden.
- Pedagogische medewerkers hebben onaantrekkelijke contracten met beperkte doorgroei mogelijkheden.
- Op woensdag en vrijdag worden de faciliteiten niet optimaal benut terwijl de kosten doorlopen.

Schoolleiders

- Schoolleiders worden door ontevreden ouders aangesproken op de wachtlijsten bij de opvang.
- Door de geringe vraag is voorschoolse opvang niet efficiënt te organiseren.
- Er zijn onvoldoende vrijwilligers om de tussenschoolse opvang te verzorgen.
- De huidige tijden bemoeilijken combinatiefuncties tussen onderwijs en kinderopvang.

Leerkrachten

- Na de tussenschoolse opvang hebben leerlingen opstarttijd nodig, dat gaat ten koste van de leertijd.
- Er is overdag weinig tijd voor niet-onderwijsgebonden taken.
- Vanwege de vakanties moeten leerkrachten hun werk in 40 weken doen, wat tot hoge werkdruk leidt.
- De huidige tijden bieden weinig tijd voor gezamenlijke scholing.

Werkgevers

- School- en werktijden zijn niet op elkaar afgestemd waardoor werkende ouders weinig flexibel zijn.
- Werkgevers hebben last van onderbezetting op woensdag, vrijdag en tijdens de schoolvakanties.
- Werknemers met jonge kinderen raken snel overbelast wat risico op uitval met zich meebrengt.
- Werkgevers hebben moeite met het eerlijk verdelen van de schoolvakanties onder werknemers.

Burgers

- De huidige tijden belemmeren volledige benutting van het arbeidspotentieel (met name vrouwen).
- Door de huidige tijden worden schoolgebouwen, sport- en cultuurlocaties niet efficiënt gebruikt.
- De huidige tijden leiden tot een concentratie van mobiliteit op maandag, dinsdag en donderdag.
- Wie aan schoolvakanties gebonden is, betaalt hoogseizoenprijzen.

* Onder huidige school- en opvangtijden verstaan we (varianten van) het volgende model:

School van 8:30 –15:15 met lange middagpauze
School van 8:30 –14:30 met korte middagpauze
Onderbouw en bovenbouw woensdagmiddag vrij
Onderbouw vrijdagmiddag vrij

Mogelijkheid tot opvang voordat school begint, tijdens de middagpauze en na afloop van school.

Vakanties: 12 weken per jaar, gedeeltelijk vastgelegd

Deze Argumentenkaart is tot stand gekomen op basis van denksessies met diverse deskundigen.
Met dank aan allen voor hun denkwerk.